

Hankearviointi Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) hankehakemus

Hankkeen nimi: Digitaalisuudesta nostetta Kainuun kunnossapitoon, Digi-Kaiku 22

Hakija: Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos/Kainuun ammattiopisto

Hankkeen kesto: 1.8.2021-31.8.2022

Budjetti: 103 540 €

Haettava tuki: 82 832 €

Hankkeen tavoitteet, toimenpiteet ja tulokset

Tavoitteet:

- 1) Tavoitteena on helpottaa Kainuun alueella toimivien sekä liikkuvan raskaan kaluston, että teollisuuden kunnossapitoyritysten haasteita osaavan henkilöstön rekrytoinneissa, sekä osaamisen kehittämisen jatkuvan ja pitkäaikaisen polun luomisessa sekä verkostoitumisessa niin oppilaitosten kuin muiden alan yritystenkin kanssa. Kunnossapitoyrityksiä, joilla on merkittävää toimintaa Kainuun alueella, toimii tällä hetkellä arviolta noin 50 erilaisilla toimialoilla, ja näistä hankkeen verkostoon on tavoitteena saada vähintään 75%.
- 2) Yhtenä päätavoitteista on selvittää yritysten digitaitoja ja osaamista, sekä valmiuksia ottaa käyttöön digitaalisia järjestelmiä, laitekokonaisuuksia sekä oppimisalustoja, joita voidaan kunkin yrityksen kohdalla parhaiten hyödyntää rekrytointien sekä osaamisen kehittämisen tukena, kuin myös yritysten sisäisten prosessien ja tuottavuuden tehostamiseen. Tavoitteena on saada madallettua yritysten verkostoitumisen kynnyistä luomalla digitaalisia prosesseja, jotka helpottaisivat ja sujuvoittaisivat yritysten toimintaa ja laaja-alaista verkostoitumista digitaalisten ratkaisujen avulla. Samalla pyritään muokkaamaan asenneilmapiiriä kokonaisuudessaan myönteisemmäksi digitaalisia järjestelmiä kohtaan, ja myös rohkaistaan ja opastetaan sekä harjoitellaan näiden käyttöä.
- 3) Yritysten kanssa yhteistyössä on tavoitteena solmia tiivis ja pitkäkestoinen sekä koko ajan vuorovaikutteisesti kehittyvä oppilaitosyhteistyö, jossa kehitetään osaamista vuorovaikutteisesti ja yrityksen tarpeet ja lähtökohdat huomioiden. Samoin Kainuun ammattiopiston raskaan puolen opettajille pyritään luomaan saumattomat kontaktit kunnossapitoyrityksiin, jolloin myös opettajien ammattitaito, tietämys ja kokemus tekniikoista ja käytännöistä pysyvät ajan tasalla, ja samoin kuin aiemmassa tämä kehittyi pitkäkestoiseksi vuorovaikutteiseksi yhteistyöksi.
- 4) Tavoitteena on myös mahdollisimman laaja ja kattava, koko hankkeen kestävä tiedottaminen alan mahdollisuuksista yhdessä yhteistyöyritysten kanssa, ja siten että tiedottaminen on houkuttelevaa mutta samalla oikeansisältöistä ja realistista. Tavoitteena on myös korostaa alalle adaptoitumisen kriteereitä, joita on tasan kaksi, eli "asenne kohdallaan" ja "halu tehdä tätä työtä" riittävät, kaikki muu voidaan yhdessä oppia ja opetella. Kriteerit on lainattu suoraan laajan kunnossapito- ja korjaamoesimiesten rekrytointeihin liittyvän tapaamisen muistiosta, jossa allekirjoittanut oli osallisena alkuvuonna 2019. Yllä olevien kriteereiden toivotaan madaltavan kynnyistä hakeutua koulutuksen kautta alalle.
- 5) Yhtenä isona tavoitteena on selvittää maahanmuuttajien työllistymistä alalle, koska realistisesti tarkasteltuna kotimainen työvoima ei missään tapauksessa tulevaisuudessa ole riittävä resurssi kunnossapidon aloille Kainuun alueella, ja jo nyt on yrityksiä, joille työvoiman heikko saatavuus on kasvun este, vaikka näkymä olisi kuinka hyvä muilla mittareilla tarkasteltuna. Tavoitteena on saada keskusteluun mukaan paikallisia

työvoimaviranomaisia, ja luoda heidän kanssaan verkosto, jonka avulla saadaan tiedottamista kunnossapitoalasta ja sen mahdollisuuksista levitettyä alueellisesti mahdollisimman laajasti, ja samalla luotua polkuja alasta kiinnostuneille jatkoa varten.

Toimenpiteet:

Työpaketti 1. Kontaktoidaan ja haastatellaan mahdollisimman kattavasti Kainuun alueella toimivien kunnossapitoyritysten avainhenkilöitä. Käytännössä projektipäällikkö sekä kaksi muuta Kainuun ammattiopiston autoalan opettajaa haastattelevat yrityksen avainhenkilöä/henkilöitä samansisältöisen kysymyspatterin avulla, ja tuottavat yrityskohtaisesti kattavan raportin, josta saadaan koottua selvitys, jonka pohjalta yritykselle voidaan suositella osaamisen kehittämisen, sekä heille parhaiten soveltuvien digitaalisten kokonaisuuksien osalta jatkopolkua perustellusti. Haastattelut tapahtuvat yritys kerrallaan verkkopalaverina, johon lähetetään kutsu, joka on kohdennettu joko yhdelle tai kahdelle yrityksen avainhenkilölle, joka/jotka voivat kutsua verkkopalaveriin yrityksen sisältä useampia henkilöitä näin halutessaan.

Työpaketti 2. Ensimmäisen kohdan selvityksen perusteella tiedotetaan yrityksille tällä hetkellä olemassa olevista digitaalisista järjestelmistä ja laitekokonaisuuksista, joita yritys voi hyödyntää osaamisen kehittämisessä sekä tehostamaan rekrytointeja, sekä osaamisen kehittämistä. Samoin yritysten kanssa kartoitetaan missä kunkin yrityksen sisäisissä prosesseissa ja etätukipalveluissa voidaan hyödyntää digitaalisia järjestelmiä ja laitteita, jotta saadaan kasvatettua tuottavuutta ja tehokkuutta sekä kohdennettua olemassa olevia resursseja paremmin. Tiedottaminen tapahtuu ainakin aluksi pääosin verkkototeutuksina ja siten että kullekin yritykselle haarukoidut yksilölliset ratkaisut esitellään verkkopalaverissa ja tarvittaessa järjestelmistä toteutetaan asioita hyvin havainnollistava demo. Useamman yrityksen ryhmille järjestetään webinaareja (4kpl/vuosi), joissa tuodaan esille yleisiä ja kaikille yrityksille soveltuvia ratkaisuja, joissa mukana myös demo, sekä ainakin osittainen tallenne asioiden kertaamista varten. Edellä kuvattuun tiedotustoimintaan hankitaan kilpailutuksen kautta alan asiantuntijapalveluita, sekä tarvittava laitteisto digitaalisten etätukipalveluiden ja niihin liittyvien laitteistojen toimittajalta. Näissä tilanteissa myös luodaan ja kannustetaan yrityksiä verkostoitumisen ilmapiiriin, joka jatkossa hyödyttää kaikkia osapuolia, niin ydinliiketoiminnan kuin osaamisen kehittämisenkin edistämässä ja kehittämisessä.

Työpaketti 3. Laaditaan kullekin yritykselle suunnitelma, jossa arvioidaan 5 vuoden aikajanalla rekrytointien sekä osaamisen kehittämisen tarpeet, ja suositellaan oppilaitosnäkökulmasta konkreettisia polkuja olemassa olevalle henkilökunnalle sekä rekrytoitaville uusille henkilöille. Päälinjoina osaamisen kehittämisen poluissa ovat tutkintotavoitteiset, sekä aihealueittain räätälöidyt kokonaisuudet. Samoin tämän suunnitelman pohjalta voidaan yrityksille suositella useamman yrityksen yhteisiä rekry-koulutuksia, joissa myös Kainuun alueen työvoimaviranomaiset ovat keskeisessä roolissa. Tämän suunnitelman rungossa huomioidaan mm. eläköitymiset sekä Kainuun alueen väestökehitys, jonka ennuste on tulevaisuudessakin miinusmerkkinen. Yllä olevan perusteella kootaan yhteen raportti, johon pohjautuen voidaan kunkin yrityksen kanssa oppilaitosyhteistyössä laatia pitkäkestoinen jatkuvan oppimisen polku, joka on mietitty yhdessä mahdollisimman hyvin yritystä kokonaisvaltaisesti palvelevaksi kokonaisuudeksi luoden katsetta riittävän kauas tulevaisuuteen, (5 -10v.)

Työpaketti 4. Edistetään alan tunnettavuutta, ja korostetaan tiedottamisessa alan sopivuutta kaikille sukupuoleen tai äidinkieleen katsomatta. Jotta saadaan alalle runsaasti lisää ajantasaista näkyvyyttä, tehdään yhteistyötä Kainuun alueen eri alojen kunnossapitoyritysten kanssa, ja tuotetaan pääasiassa digitaalista materiaalia, jonka jakaminen on sosiaalisen median ja muiden verkossa olevien kanavien kautta tehokasta ja kattavaa. Tällaisia materiaaleja ovat mm. videotallenteet ja webinaarit, joista tehdään myös tallenteet, joka taas varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus ne nähdä omien aikataulujen puitteissa. Materiaalien sisällöt laaditaan käytännönläheisiksi ja realistisiksi, ja samalla niin että ne saavat kiinnostuksen heräämään ja

avaamaan uusia näkymiä uusista mahdollisuuksista työllistyä ja edetä kunnossapidon eri osa-alueilla. Alan paperisten julkaisujen toimijoihin on myös Kainuun ammattiopistolla hyvät kontaktit, joita tullaan käyttämään tiedottamisen ja näkyvyyden lisäämiseen, ja joka kattaa koko maan ja tavoittaa nekin, jotka eivät verkkomedioita käytä. Yle-Uutiset Kainuu on myös yksi kanava, joka on jo aiemmin tehnyt juttuja Kainuun ammattiopisto toiminnasta, ja jota tullaan myös käyttämään hankkeen ja sen osallistujien näkyvyyttä parantamaan. Osallistutaan 02-04.09.2021. "Maxpo 2021" messuille, joka on maan laajin ja joka toinen vuosi järjestettävä liikkuvan työkone- ja raskaan kaluston kunnossapidon tapahtuma, johon on syksyllä odotettavissa ennätysmäärä vierailijoita alalta koko maan kattavasti. Kilpailutuksen kautta teetetään asiantuntijapalveluna houkutteleva, mutta samalla realistinen markkinointivideo kunnossapitoalasta, ja siihen liittyvistä koulutuksista sekä työllistymismahdollisuuksista. Videotallennetta käytetään ensimmäisen kerran Maxpo 2021 messuilla, ja sen jälkeen koko hankkeen ajan yhtenä alasta kertovana tiedottamisen välineenä erilaisissa medioissa ja tilaisuuksissa.

Työpaketti 5. Kohdennetaan tiedottamista ja alan tuntemuksen lisäämistä maahanmuuttajien yhteisöissä, yhdessä niin oppilaitosten kuin työvoimaviranomaisten kanssa, sekä Kainuun ammattiopiston ja yritysten kanssa järjestetään kaksi "Rekryiltapäivää" oppilaitoksen tiloissa, joissa työnantajien sekä alasta kiinnostuneiden on mahdollista tavata ja vaihtaa ajatuksia ja mielipiteitä, sekä saman tien voidaan suunnitella jatkopolkuja, joissa polun toisessa päässä toteutuu työllistyminen ja yritys saa työntekijän, joka kehittää koko ajan omaa osaamistaan mm. opiskelun kautta. Yrityksille tehtävässä alkuselvityksessä olevassa kysymyspatterissa otetaan heti alussa esille myös maahanmuuttajataustaiset työntekijät sekä työperäinen maahanmuutto, ja ko. yrityksen mahdollisuudet palkata esim. oppisopimuksella maahanmuuttajataustaista henkilöstöä. Maahanmuuttajien panosta kunnossapitoyrityksissä tarvitaan koko ajan enemmän, pelkästään jo aikaisemminkin mainittuun Kainuun väestökehitykseen kuluvalle vuosikymmenellä perustuen. Ensinnä tiedotetaan yrityksille, minkälaisia opiskelupolkuja on tarjolla maahanmuuttajien osaamisen kehittämiseen yrityksen ja oppilaitoksen yhteistyönä toteutettavissa poluissa. Toinen tämän kohdan toimenpide on kohdennettu ja mahdollisimman kattava tiedottaminen maahanmuuttajien keskuudessa kunnossapidon eri aloista ja loistavista mahdollisuuksista koulutustautua alalle. Tiedottamisessa hyödynnetään myös Kainuun työvoimaviranomaisten kansainvälisiä kontakteja esim. Venäjälle ja Baltian maihin, joissa on perinteisesti korkeatasoista ammattiosaamista kunnossapitoaloilla. Tässä kuten muissakin toimenpiteissä käytetään digitaalisia viestimiä ja sosiaalista mediaa laajalla levityksellä, ja samoin toteutetaan kaksi webinaaria englanniksi, jotta saadaan madallettua kielimuuria. Monilla kunnossapidon aloilla englanti on työssä käytettävä yhteinen kieli, jota myös korostetaan muuta kuin Suomea äidinkielenään puhuville alasta kiinnostuneille henkilöille.

Tulokset:

- 1) On tuotettu ajantasainen ja yksityiskohtainen raportti Kainuun alueen yksittäisten yritysten rekrytointi-, sekä osaamisen kehittämisen tarpeista, ja mitkä osa-alueet toiminnallisesti vaativat akuuteimpina osaamisen kehittämistä, ja mitä oppilaitos voi yritykselle suositella ja tarjota. Samalla on luotu Kainuun alueella toimiville kunnossapitoyrityksille pitkäkestoinen ja uusiutuva verkosto, jossa koko ajan yhdessä Kainuun ammattiopiston kanssa käydään vuoropuhelua kunnossapidon alojen osaamisen kehittämisestä ja osaavan työvoiman rekrytoinneista koulutuksen kautta. Kainuun ammattiopisto on saanut myös selkeän ja ajantasaisen kuvan mihin suuntaan teknisten alojen opetuksen sisältöjä pitää kehittää, ja tiiviit kontaktit yritysten avainhenkilöihin sekä teknisellä että henkilöstöhallinnon puolella. Hankkeen aikana myös yritysten kesken on syntynyt kumppanuus- ja alihankintaverkosto, joka tehostaa yritysten tuottavuutta ja tehokkuutta, ja parantaa tuotettavaa palvelua, sekä samalla helpottaa yksittäisen yrityksen akuuttia resurssipulaa.
- 2) Yrityksillä on syntynyt selkeä näkemys ja hankkeen kautta myös kokemusta digitaalisten järjestelmien mahdollisuuksista sekä niiden eri kokoonpanoista kunkin yrityksen kohdalla, ja

samalla viitottuna hankkeen jälkeinen polku digitaalisten järjestelmien ja sovellusten käyttöönotosta, ja niiden tuomasta hyödystä, joka näkyy mm. tehokkuuden ja tuottavuuden parantumisena, joka on seurausta siitä, että voidaan enemmän keskittyä oleelliseen ydinliiketoimintaan, kun yhteydenpito ja reaaliaikainen tiedonsaanti on tehokasta. Digitaalisten järjestelmien hyödyntäminen yrityksissä lisää myös ekologisuutta, joka konkreettisesti syntyy, kun fyysisen työmatkustamisen sijaan voidaan esim. kunnossapidon diagnosointia ja vianetsintää suorittaa reaaliajassa verkkoyhteyksillä paikasta riippumatta.

- 3) Yritykset ovat saaneet konkreettisen selvityksen erilaisista osaamisen kehittämisen poluista ja niiden rahoitusmalleista sekä sisällöistä. Vastavuoroisesti oppilaitos pystyy tarjoamaan täsmällisiä ja kohdennettuja osaamisen kehittämisen kokonaisuuksia ja sisältöjä, ja yritysten kautta alan opettajat saavat tiiviin työelämäyhteistyön kautta kehitettyä ja päivitettyä omaa osaamistaan niin tekniikoiden kuin toimintojenkin osalta.
- 4) Kainuun alueella sekä koko maan kattavasti on saatu runsaasti positiivista näkyvyyttä, joka edistää osallistuvien yritysten näkyvyyttä sekä profiilia niin työnantajana kuin palveluntuottajanakin. Yritys, joka näkyvästi on mukana hankkeessa, profiloituu automaattisesti yhdeksi alansa toimijaksi, joka seuraa aikaansa ja kehittyy, ja on valmis satsaamaan myös henkilökuntaansa ja sen kehittämiseen. Tämä taas on selkeä positiivinen signaali alalle aikoville henkilöille, jotka miettivät eri vaihtoehtoja kunnossapitoalan eri työnantajien välillä. Kunnossapitoalasta saadaan tuotua tiedottamisen myötä esille realistinen ja ajan tasalla oleva kuva, ja sen myötä alan arvostus ja houkuttelevuus kasvaa, niin alalle uusina tulevien kuin ammatinvaihtajienkin näkökulmasta.
- 5) On saatu edistettyä maahanmuuttajien työllistymistä alalle, sekä edistetään tiedottamisen kautta myös työperäistä maahanmuuttoa. Hankkeen avulla on saatu yhdessä yritysten ja työvoimaviranomaisten kanssa tiedotettua laajasti myös maahanmuuttajataustaiselle työvoimalle alan tuomista mahdollisuuksista, sekä erilaisista vaihtoehdoista koulutuksen kautta työllistyä alalle ja yhdessä työnantajan kanssa räätälöidä kullekin jatkuvan oppimisen polkua. Työperäistä maahanmuuttoa on saatu myös hankkeen aikana kehitettyä, ja samalla luotua verkostot, joita hankkeen jälkeen on mahdollista pitkällä aikavälillä hyödyntää varmistamaan työvoimaresurssien ja osaamisen riittävyys Kainuun alueen kehittyvässä kunnossapitoyritysten kentässä.

Huomioita:

- Kainuulaisen huolto ja kunnossapidon n. 50 yrityksellä on huoli osaavan työvoiman saatavuudesta, lähivuosina myös vakava eläköityminen uhkaa. Hankkeessa panostetaan vahvasti toimialan rekrytoinnin kehittämiseen.
- Yhtenä päätavoitteista on selvittää yritysten digitaitoja ja osaamista, sekä valmiuksia ottaa käyttöön digitaalisia järjestelmiä
- Yritysten kanssa yhteistyössä on tavoitteena solmia tiivis oppilaitosyhteistyö, jossa kehitetään osaamista vuorovaikutteisesti yrityksen tarpeet huomioiden
- Yhtenä isona tavoitteena on selvittää maahanmuuttajien työllistymistä, koska kotimainen työvoima ei missään tapauksessa tulevaisuudessa ole riittävä resurssi kunnossapidon aloille Kainuun alueella, ja jo nyt on yrityksiä, joille työvoiman heikko saatavuus on kasvun este, vaikka näkymä olisi kuinka hyvä muilla mittareilla tarkasteltuna

Hankkeen toimintamallina on kontaktoida ja haastatella mahdollisimman kattavasti Kainuun alueella toimivien kunnossapitoyritysten avainhenkilöitä mm. edellä mainittujen teemojen pohjalta. Tehdään yrityksille rekrysuunnitelmat ym. ja edistetään alan tunnettua aktiivisella tiedottamisella. Erityishuomio tiedottamisessa suunnataan maahanmuuttoyhteisöihin.

Hanke tukee hyvin AKKE-rahoituksen teemoja eli edistää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja työllisyyttä sekä omalta osaltaan edistää myös osaamiseen ja innovaatioihin perustuvaa elinkeinorakenteen uudistumista. Hanke on myös Kainuun maakuntaohjelman ja alueellisen selviytymissuunnitelman mukainen. Hanke koskee koko Kainuun maakuntaa, ei pelkästään yksittäistä kuntaa/kuntia. Tietyllä tavalla hanke myös kohdentuu koronatilanteesta aiheutuvien aluevaikutusten hillintään.

Valmistelijan arviointi	pisteet
Hankevalintaa ohjaavat kriteerit	
Maakuntaohjelman, TOPSU:n ja alueellisen selviytymissuunnitelman mukaisuus (kokonaisarvio 1 – 5, ao. ulottuvuudet tark.lista)	5
1. Osaavan työvoiman saanti	
2. Yritysten määrän (uusia yrityksiä) lisääntyminen	
3. Yritysten kasvun voimistuminen	
4. Yritysten viennin, kansainvälisyyden ja /tai vientiyritysten lisääntyminen	
5. Tuotannon jalostusarvon nousu	
6. Vauhdittaa teollisten ja palvelualan investointien saamista Kainuuseen	
7. Edistää uusien toimialaveturien saamista / vahvistaa olemassa olevia	
8. Vahvistaa liiketoimintaekosysteemien kehittymistä	
9. Koulutustarjonta monipuolistuu, osaaminen vahvistuu	
10. Edistää yritysten digitaalista siirtymää	
11. Edistää julkisen sektorin, mkl. koulutus, digitaalista siirtymää	
12. Edistää yritysten vihreää siirtymää	
13. Edistää muun yhteiskunnan vihreää siirtymää	
14. Ilmastovastuullisuus ja ekologinen kestävyys	
15. Yritysten tuottavuus ja henkilöstön osaaminen kasvavat	
16. Älykkään erikoistumisen valinnat vahvistuvat	
17. Kainuun kärkialojen kehittäminen (kaivannaistoiminta, matkailu, biotalous ja teknologiateollisuus)	
18. Ulkoinen/ sisäinen liikenteellinen/tieto- saavutettavuus paranee	
19. Kestävä aluerakenne vahvistuu	
20. Hyvinvoinnin vahvistaminen	
21. Positiivinen maakuntakuva, Kainuun veto- ja pitovoima vahvistuvat	
Hankkeen relevanssi, realistisuus, tehokkuus ja tuloksellisuus	
22. Tavoitteiden osuvuus – miten ne tunnistavat keskeiset maakunnan kehittämishaasteet	4
23. Maakunnallinen lisäarvo – tulosten hyödynnettävyys koko Kainuussa	4
24. Resurssien riittävyys tavoitteiden toteuttamiseen (realistisuus)	4
25. Toteutustavaltaan taloudellinen ja kustannustehokas (miten suunniteltu toteutus tukee tavoitteita? toteutuskustannusten realistisuus?)	3
26. Hanke tukee merkittävän kehittämisavauksen liikkeelle lähtöä (kumuloituvuus ja vipuvaikutus)	3

27. Innovatiivisuutta, osaamista ja uudistumista edistävä (ei toimintatukea)	4
28. Työllisyyttä edistävä	3
29. Alueellista kilpailukykyä edistävä	3
30. Yrittäjyyttä edistävä	3
Korona	
31. Edistää Kainuun nopeaa palautumista koronasta	3
32. Vahvistaa uuden kasvun ja uudistumisen toimenpiteitä Kainuussa	3
33. Miten hanke edistää yritysten koronakriisistä selviämistä? (yritystoiminnan jatkuvuutta turvaava)	3
34. Miten hanke edistää yhdistysten koronakriisistä selviämistä?	1
35. Miten hanke edistää asukkaiden koronakriisistä selviämistä?	1
36. Miten hanke edistää yhteisöjen koronakriisistä selviämistä?	1
37. Miten tehokkaasti ja laajasti hanke lieventää koronaepidemian negatiivisia vaikutuksia?	2
38. Resilienssi – miten hanke edistää muutosjoustavuutta, valmiutta selvitä mahdollisista uusista kriiseistä	4
Pisteet yhteensä	54

Pisteet: 1 erittäin heikko, 2 heikko, 3 keskinkertainen, 4 hyvä, 5 erittäin hyvä, 0 ei liity hankkeeseen

Minimi keskiarvo (jotain 1 – 5 välillä, johon ei lasketa 0 mukaan) jotta täyttää rahoitettavan hankkeen kriteerit?